

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ
ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ

РОЭК ОЭБ мәжілісі аясындағы
«УНИВЕРСИТЕТТЕРДЕГІ БІЛІМ БЕРУ
БАҒДАРЛАМАЛАРЫНЫҢ ЭКСПОРТТЫҚ ӘЛЕУЕТІН
ЖӘНЕ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІН АРТТЫРУ» АТТЫ
47-ШІ ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ
МАТЕРИАЛДАРЫ

26-27 қаңтар 2017 жыл

2 КІТАП

МАТЕРИАЛЫ
47-ОЙ НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
«ПОВЫШЕНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ
И ЭКСПОРТНОГО ПОТЕНЦИАЛА
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ УНИВЕРСИТЕТОВ»
в рамках заседания УМО РУМС

26-27 января 2017 года

КНИГА 2

Алматы
«Қазақ университеті»
2017

Четвертый рефлексивный слой направлен на анализ проведенной рефлексии, ее достаточности: как строили мои мышледействия по оценке достаточности рефлексивного метода и действий? Достаточны ли и адекватны ли способы и средства? Как я буду оценивать достаточность рефлексивных средств и действий? [3]

Данная методика может применяться педагогом для анализа применения новых методов и форм обучения, новых технологий на занятиях. Причем преподаватель может проводить два круга рефлексии. Первый в конце каждого занятия в виде шеринга (от англ. to share (делиться)) – делиться мнением, что студенты узнали нового, что было полезно, что будут использовать в практике и т.п. Так называемая обратная связь. Как преподаватели мы используем батарею рефлексивных бланков занятия, разработанную А.С. Тен (РИПКСО) [4]. Например, рефлексия-анкетирование через дескрипторы (положительные и отрицательные стороны, см. таблицу 1); анкетирование «Что знаем, что узнали, наш вклад, что было интересно, полезна ли была информация?»; «Я – Мы – Дело», «ПМН – недостатки, достоинства, перспективы»; «Подбор стихотворения», «Древо знаний», «Пять пальцев (Каждый палец – это какая-то позиция, по которой необходимо высказать свое мнение)», «Закончи предложение...», «Синквейн» и другие.

Второй круг, когда преподаватель рефлексиирует проведенное занятие, анализирует проведенную лекцию/семинар, ее качество самостоятельно. Рекомендуем записывать в конце конспекта лекции сильные и слабые стороны проведенного занятия, что получилось, что не удалось, почему? Что нужно будет сделать в следующий раз для улучшения качества? Какие новые цели для совершенствования методического, лекционного/семинарского мастерства нужно поставить? Здесь можно использовать 4 рефлексивных слоя.

Следующий шаг рефлексии – это подведение итогов, оценка прочитанного курса студентами, а также самоанализ курса после оценки студентами. Для этого, мы используем анкетирование для студента.

Отмечу, что для педагога важна внутренняя работа по совершенствованию методического качества занятий, разработанного курса, используемых методик обучения. Именно она ведет к духовному развитию, к формированию рефлексивной культуры студентов.

Таблица 1. Анкетирование

№	Дескрипторы	Положительные стороны	Отрицательные стороны
1	На занятиях мы работали	активно	пассивно
2	Что успели сделать на занятии?		
3	Чего достигли?		
4	Что осталось для нас нерешенным?		
5	Материал занятия нам был	1. понятен 2. полезен 3. интересен	1. не понятен 2. бесполезен 3. скучен
6	Как сможете применить полученные знания в профессиональной деятельности?		
7	Перечислите ключевые слова по темам занятий		

Список литературы:

1. Дергач А.А. Акмеология: учебник. – М., 2003.
2. Туктагулова М. К вопросу об изменении профессиональных установок учителя в постиндустриальной образовательной парадигме // Вектор науки ТГУ. – 2011. – №4(18). С.496-500.
3. Адильжанова Д.А. Влияние рефлексии на совершенствование педагогического мастерства // Педагогический диалог. – Астана, НИШ. - 2016. - №1(15). – С.43-47.
4. Тен А.С. Критическое мышление при работе с данными: презентация. – Алматы: РИПКСО, 2015.

Нармұратова М.Қ., Қашқыпбаева З.Қ., Ерназарова Г.И.

БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫҢ ҒЫЛЫМИ ТІЛМЕН СӨЙЛЕУ МӘДЕНИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ МАҢЫЗЫ

Ғылыми тілдің қалыптасуы Қазақстанда өткен ғасырдың 20-30 жылдарынан басталады. Оның көш басында А.Байтұрсынов, Ә.Бөксіханов, Х.Досмұхамедов, М.Жұмабаев, Ж.Аймауытов, М.Дулатов, Т.Шонанов, Ә.Ермеков, Н.Төреқұлов, Қ.Жұбанов т.б. сынды тұлғалар тұрды. Атап айтсақ, М.Дулатовтың «Есеп құралы», М.Жұмабаевтың «Педагогикасы», Ж.Аймауытовтың «Тәрбие жетекшісі», «Психологиясы», Х.Досмұхамедовтың «Жануарлары», «Табиғаттануы», «Адамның тән тірлігі, Қ.Кемелгеровтың «Оқу құралы», «Қазақша-орысша тілмашы», Ә.Ермековтың «Ұлы математика курсы» т.б. еңбектерін ғылыми стильдің қалыптасуының алғышарттары деп тануға болады. Қазақтың ірі тұлғаларының, мәдениет қайраткерлерінің ғылым тілін дамытудағы келелі мәселелерді көтеруі тегіннен тегін емес.

Ғылыми тілдің, төл терминдерінің ана тілімізде ғылымның барлық саласында жетілуі ғылыми тіл деңгейінің көтерілуіне ықпал ететін басты фактор болып саналады. Сондай-ақ, ғылыми тілдің ана тілімізде жетіліп отырған кезеңінде сөйлеуге және ғылым тілін меңгеруге нұқсан келтіріп жүрген жайларды анықтап, оның пайда болу себептерін айқындау маңызды мәселе болып отыр.

Бүгінде болашақ педагогтардың тұлға ретінде қалыптасуында оның дүниетанымдық көзқарасын, танымын, сезімін тоғыстыратын сөйлеу мәдениеті басты рол атқарады. Сана мен сөйлеу өте тығыз байланысты болғандықтан, сөйлеу әрекетінде жеке тұлғаның жалпы мәдениетінің деңгейі байқалады.

Ал ғылымдағы табиғат пен қоғам құбылыстарының заңдылықтарын, заттардың қасиетін ашатын, мәнін түсіндіретін ерекше белгілер жүйесі - ғылыми тілді меңгеру педагогтың ғылыми тілмен сөйлеу мәдениетінің деңгейін көрсетеді. Демек, теориялық танымдық іс-әрекет ғылыми тіл арқылы берілетін болғандықтан, білімді сапалы меңгеруге жол ашатын ғылыми тілді болашақ педагогтардың сөйлеу тілінде қалыптастыру өзекті мәселелердің бірі болып табылады.

Ғылыми тілді түсініп, ғылыми ойды қабылдауға сол тілге сәйкес ой-сана қажет. Сондықтан «ұлттық ғылым даму үшін ұлттық тілге сәйкес ұлттық ғылыми ой-сана қалыптастыру қажет» - дейді Ш. Біләлов. Ғылыми тіл - жалпы тілдегі өзгеріс, қозғалыстар, оның дамуының ұйытқысы, яғни тілдегі «тіршілік көзі» (Ш.Біләлов). Шындығында ғылыми тіл арқылы жалпы тіл қозғалысқа түседі, дамиды. Ғылыми тілді құрайтын атау сөз - терминдердің ұлт тіліне ену қызметі де осы жерден басталады.

Термин сөздерген ерекше мән беру болашақ педагогтардың ғылымға қызығушылығына, өзіндік ізденулері мен шығармашылық іс-әрекеттеріне әсер етеді және оның мазмұнын, көлемін, байланысын және басқа ұғымдармен қатынасын түсіну маңызды орын алады.

Ғылыми тілдің қалыптасуы 2 бағытта өтеді: жалпы қабылдау және жеке қабылдау. Ғылыми тілді қалыптастыруда қолданған тәсілдердің барлығы: 1. Қарапайымнан күрделіге қарай; 2. Жалпыдан нақтылыққа қарай тәртібімен жүргізіледі.

И.Нұғыманов ғылыми тілдің жүзеге асуы: оқытудың мазмұны, оқытудың құралы мен оқытудың әдістері арқылы өтетіндігін көрсетеді. Демек, болашақ педагогтардың ғылыми тілмен сөйлеу мәдениетін қалыптастыруда терминологиялық аппаратты қисынды, жүйелі ендіру мен дыбысталу дәлдігі сауатты болуын қадағалау маңызды факторлардың бірі болып саналады.

Тілдік қарым-қатынас үрдісінде ұжымдық өзара қарым-қатынас дағдысы қалыптасады, өмірлік және әлеуметтік тәжірибе жетіледі. Еңбек үрдісінде білім, білік, дағды меңгеріліп, қабілеттілік қалыптасады. Білімді меңгеру - ғылымды меңгеру. Ғылым тілінің өзіндік жасалу жолдары, қалыптасу жолдары бар. Бұл, негізінен, ғылыми ой-пікірдің әрбуыне, техника мен мәдениеттің дамуына орай туындайтын терминологиядан көрінеді.

Болашақ педагог өз ойын дәл, айқын жеткізу үшін терминдерді, символдарды олардың айтылуына, жасалуына сәйкес дұрыс қолданатын болса, осының өзі-ақ студенттердің ғылыми тіл мәдениеті дәрежесінен біршама көрініс береді. Болашақ педагогтардың сөйлеу шеберлігі мен дағдысын қалыптастыру мақсатында танымдық әрекеттер ғылыми тілмен сөйлеу қорының байлығын молайтып, шығармашылық қабілетін дамытуға мүмкіндік береді.

Ғылыми тіл тілдік таңбалардан тұрады, ол өз кезегінде табиғи және жасанды тіл болып жіктеледі, жүзеге асатын, қызмет көрсететін жері сөйлеу процесі. Болашақ педагогтар мұғалімнің әрбір сөзінің мазмұны мен тілі оқушыларға түсінікті, жатық және бейнелі болғанда ғана оның көңіл - күйін, сезімін тербетіп, білуге құштарлығын арттыратындығын, сөйлеу өнерін қажымай талмай, үздіксіз жан-жақты іздену, өзін-өзі баптап, машықтану арқылы игеруге болатындығын сезінуі тиіс.

Ғылыми тілмен сөйлеу мәдениетін ұдайы жетілдірген мұғалім ғана оқыту үрдісінде ірі табыстарға жетеді. Себебі, ғылыми тілмен сөйлеу әрекетінің мазмұны, зерттеу жұмыстарымызда анықталғандай, пәндік білімді білу мен оны жеткізе алу дәрежесіне тән. Ал студенттердің ғылыми тілмен сөйлеу әрекетінің деңгейі - дайындалған хабарламадан, берілген жауаптардан, оқытушыға қойылған сұрақтардан, жалпы талқылауға қатысуынан, өз бетімен атқаратын жұмыстардағы әрекеттерінен көрінеді.

Студенттердің сөйлеу тілдеріндегі кемшіліктер: сөздік қордың кедейлігі мен шет ел және термин сөздердің жазба, сөйлеу тілінде орынды пайдалануға арналған жұмыстардың сапасыздығынан орын алатындығы анықталды. Мысалы: әр жеке тұлғаның дамуы мен ой - сана деңгейіне - тілінің байлығына қарай, қайтарған жауаптары да әр деңгейде болады. Студенттердің бірі өзіне қойылған сұрақты тез түсініп, оның жауабын айқын, дәл де анық, толық етіп қайырса, екіншісі сұраққа түсінгенімен, оған өз бетімен жауап беруге киналады немесе қайтарған жауабы жүйелі, қисынды болмай шығады. Егер оған қосымша сұрақтар беріп, демеп жіберсе, оның жауабы алғашқыдан алдында орынды әрі сапалы бола түседі.

Студенттердің ғылыми тілді, оның заңдылықтарын сапалы түрде игеруі олардың ауызша сөйлеуі мен жазба жұмыстарында дұрыс қолдануынан анық көрінеді. Жалпы алғанда студенттердің оқу материалдарын меңгеруі - ғылыми тілді, терминдерді жете түсініп, олардың ішкі байланыстарын дұрыс ұғынуы. Басқаша айтқанда, ұғыну - бұрыннан белгісіз нәрселердің мәнін барлап түсініп, оқу материалының мазмұнын игеруі.

Терминдерді түсініп, меңгере білуде мынадай екі түрлі ерекшелік бар. Оның бірі - терминдердің негізгі, мәнді қасиеттерін екінші бір терминнен айырмашылығын түсініп, тек тән белгілерінің мәнін түсіну болып табылады. Екінші ерекшелік - сол меңгерген терминдерді, ұғымдарды сөйлеу тілінде дұрыс қолдана білу.

Студенттердің жеке басына қатысты кемшіліктер ойланбай, қисынсыз сөйлеуден туындайды. Ғылыми тілмен сөйлеу дағдысы жетілмеген студенттердің тілінде ешбір қажетсіз қыстырма сөздер (жаңағы, сонымен, сөйтіп, иә, қалай, негізінен, не қылып, анау, не, әлгі, т.б.) көп кездеседі. Көптеген студент ойын жеткізе алмай қысылып, «аузыма сөз түспей тұр, тілімнің ұшында тұр, көкірегімде бәрі сайрап тұр, айтуға тілім жетпей тұр» - деп жүйе кайтарады.

Термин сөздерді қатесіз айту үшін бірнеше рет қайталап, содан соң ой елегінен өткізе білуге дағдылану керек, яғни сол сөздің мән – мағынасын ана тіліне аударылған кездегі ұғымымен салыстырып, белгілі бір қорытынды келуді үйрену керек.

Ғылыми терминдердің ұлттық тілмен түсінікті өрнектеліп жеткізілмеуі, кей оқытушылардың ана тілін білмеуі, оқулықтың аударма сапасы төмен болуы, терминдік жұмысқа көңіл бөлінбеушіліктен және студенттің тілінде заман ағымына сай, әр тілдік бағытқа сәйкестіліктер орын алғандығынан деуге болады.

Ғылыми тілмен сөйлеу мәдениетін қалыптастыру – оқытушыға да, студенттерге де қойылатын талап. Сонымен қатар, әрбір оқытушы сабақтың ғылымилығына, ондағы ғылыми түсініктер мен ұғымдарға баса назар аударып, ғылыми терминдерге мән бермейінше, ғылым негіздерін үйрену мүмкін емес.

Мұнда жалпы тілдік норма ретінде сөз сапалары сипатталады. Сапаларды анықтау мақсатымен студенттердің мәтінді мәнерлі оқу кезінде, интонациялық жағынан бақылау жүргізіп отыру және жауаптары бір сарымен болмауын қадағалап отыру – оқытушының назарынан тыс қалмауы тиіс. Сөйлем мен тілдің ара-қатынасын анықтайтын сапа тіл байлығы, яғни студенттердің ғылыми және пән тілін меңгерулері, жетік білуі. Болмаса педагогтың сөйлеу тілінің жұтандығы сөз дәлдігі мен қисындылығынан айқын көрінеді. Сөйлеудің болмаса ойлауға қатысы бойынша аталған сапалар зат дәлдігі мен қисындылығына, ұғым дәлдігі мен қисындылығына жүктеледі. Ғылыми тілмен сөйлесіп студенттердің әр таңба мен таңбалар жүйесі өзі бейнелейтін зат пен ұғым толық сай келіп, логика мен ойлаудың заңдылықтарынан ауытқымауы тиіс.

Сөйлеу мәдениетіне – терминология жүйесі немесе тілдің шұбарланып, ластану себептері, аударма тәжірибесі үлкен әсер етеді, яғни тіл мәдениетіне жалпы аударманың ықпалы күшті деуге болады. Сондықтан термин сөздерін игертуде – мұғалімдер ғылыми тілге шетел тілдерінен аудармасыз енген және кейінгі аудармамен қолданылатын терминдерге аса мән берген жөн.

Ғылыми тіл мәдениеті сөйлеудің ықпалы студенттермен байланысты, яғни, ойлау, сұрақ қою, қарсы пікірде болу, бекіту, өз көзқарасын айту, өзінің қатынасын көрсету, дәлелдеу, т.б. Сабақты қалай түрлендірсек те, ерекше мән беріп төмендегі ережелерді есте ұстап отыру қажет: негізгі терминдерді еске түсіріп, оларды әр түрлі материалдармен түрліше байланыстыру; ұғымдардың қарапайымнан күрделілігіне дами бастайтындығын, ғылым деректермен талқылап, байланыстыра түсуді қамтамасыз ету; ғылыми тілдің дамуында ішкі және сыртқы байланыстарды көрсетіп отыру.

Қорытындылай келгенде, ғылыми тілді меңгеру - әр адамның қоғамның өмірі мен шығармашылық іс-әрекетіне сенімді тірегі. Тіл мәдениетін – ғылыми тілмен ұштастыра бергенде, ойлау – сөйлеу үрдісі байланысқан жағдайда ғана – ғылыми тілмен сөйлеу дағдысын қалыптастырудың алғышарты орындалмақ. Оқыту үрдісінде болмаса педагогтардың ғылыми тілмен сөйлеу мәдениетін қалыптастырып, оларды дамытуға бағытталған педагогикалық жүйенің тиімділігі эксперименттік жолмен тексерілген.

Нурканова Р.О., Аппакова М.Н.

О СЕРТИФИКАЦИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КВАЛИФИКАЦИЙ ВЫПУСКНИКОВ ТЕХНИЧЕСКОГО И ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Техническому и профессиональному образованию (ТиПО) всегда придавалось важное значение. В условиях опережающего развития заинтересовано государство, бизнес, граждане и педагоги колледжа. Вопросы системы оценки уровня профессиональной подготовленности и присвоения квалификации очень актуальны. Ведь именно оптимизация и совершенствование могут стать одним из действенных рычагов заинтересованности работодателей в подготовке квалифицированных кадров и, в конечном счете, в улучшении качества обучения, поскольку предприятия в условиях конкуренции товаров и услуг будут выбирать лучших выпускников. Это в дальнейшем создаст крепкую неразрывную модель учебное заведение – предприятие – работодатель.

Перестройка системы образования Казахстана обусловила необходимость повышения качества профессиональной подготовленности специалистов ТиПО. Система обеспечения качества образования специалистов на рынке труда реализуется путем внедрения качественных образовательных программ в соответствии с требованиями работодателей.

Колледж КазНУ имени аль-Фараби с 1 сентября 2015 года согласно приказу № 139 от 27.03.2015 г. МОН РК «Об утверждении Правил разработки, апробации и внедрения образовательных учебных программ, реализуемых в режиме эксперимента в организациях образования» и № 457 от 14.07.2015 г. «О проведении в высших учебных заведениях эксперимента по внедрению экспериментальных образовательных программ» начал осуществлять свою деятельность как экспериментальная площадка по разработке и реализации инновационных образовательных программ по специальностям «Правоведение», «Финансы», «Переводческое дело» по кредитной системе обучения.